

PORTFOLIO | EEN GREEP UIT DE ACTIVITEITEN VAN HET MINISTERIE VAN DE TOEKOMST 2021-2024

2024

- **Ministerraad in het Huis voor Actief Burgerschap**
Bibliotheek Neude Utrecht, 31 januari 2024

Op 31 januari 2024 vond de eerste Ministerraad van het jaar live plaats in het pas geopende **Huis voor Actief Burgerschap** in de bibliotheek aan het Neude in Utrecht.

De maatschappelijke rol van de bibliotheek wordt breed gedragen. Steeds meer bibliotheken kijken verder dan bestaande kaders, en ontwikkelen programma's die burgers in staat stellen om op zoek te gaan naar oplossingen voor gedeelde uitdagingen. Het MvdT is in 2024 in gesprek met bibliotheken voor de start van pilots voor Plekberaden voor de Toekomst in verschillende provincies. De samenkomst in het Huis voor Actief Burgerschap, een nieuwe plek die burgerinitiatieven wil faciliteren, was dan ook zeer passend voor onze eerste Ministerraad van het jaar.

Voorafgaand aan de ministerraad kwamen ook de nieuw opgerichte **onderwijskring** en **democratiekring** bij elkaar. Beide zelfsturende werkcirkels werken toe naar een themaberaad in 2024 vanuit de vraag hoe het kathedraaldenken, toegepast op deze thema's, kan leiden tot nieuwe perspectieven.

2023

- **Plekberaad KeileCollectief**
Keilepand, 3 november 2023

Op 3 november 2023 organiseerde Minister van de Toekomst Meta Knol een plekberaad met het KeileCollectief, een groep professionals die zich in Rotterdam inzet voor een betere samenleving in de breedste zin van het woord. Via time travelling en inleefoefeningen kwam het gedeelde waardekompas van het collectief in beeld en werd duidelijk welke acties in het heden nodig zijn om de mooist mogelijke toekomst te bereiken.

- **Bostijd: Bomen over bomen en bos**
Museum Heerenveen, Minckelersstraat 11, Heerenveen
31 oktober 2023, 13.00 - 17.00

Het jaarlijks terugkerende symposium van de Stichting Tijd, op 31 oktober 2023, kreeg dit jaar de titel Bostijd mee. Het was de storm Poly die ons tot de orde riep. Er was ook bij de ekokathedraal het nodige omgevallen en wat doe je dan. Wie bepaalt, de boom, de mens...? Dit was voor het bestuur de aanleiding. Het is bostijd, tijd om te praten over de bomen en hoe wij ons tot die bomen verhouden. Met een drietal sprekers gaan we deze dag verder in gesprek met het bos en de bomen.

Met: kunstenaar Elmo Vermijs: 'Hoe denk het bos?', jurist en schrijver Annelies Henstra: 'Bomen, de pilaren van het leven' en bioloog-ecoloog Hans van der Lans: 'Hoe kraakt het bos'

- **Miniministerie tijdens de Dutch Design Week**
19-27 oktober 2023
Eindhoven

In het Miniministerie van de Toekomst kom je oog in oog te staan met toekomstige generaties. Welke keuzes maak jij nu en welke invloed heeft dat op het Nederland van de toekomst?

Zodra je voet zet in het Miniministerie kijkt de toekomst met je mee. Als kandidaat-minister van de toekomst ontmoet je jouw persoonlijke bondgenoot uit het jaar 02100. Wie ben je? Waar sta je voor? Waar woon je? Wat doe je in het dagelijks leven? Ben jij eigenlijk een goede voorouder? Wordt ook Minister van de Toekomst en draai aan de Knoppen van Nederland Terwijl toekomstige generaties over je schouders meekijken, sta je voor moeilijke keuzes. Aan welke knoppen draai jij en welke invloed heeft dat op het Nederland van de toekomst?

De scenario's in dit project zijn gebaseerd op de Ruimtelijke Verkenning 2023 van het Planbureau voor de Leefomgeving.

- **Symbiosis symposium**

Blue City Rotterdam

28 september 2023

Het Ministerie van de Toekomst nam deel aan het Symbiosis symposium in Blue City Rotterdam, de jaarlijkse ontmoetingsplek voor iedereen die zich bezighoudt met de circulaire economie. Samen met ondernemers, bioniers, ontwerpers, partners, investeerders en onze sprekers leggen we het samenwerken met de natuur onder de loep. We nemen de lange termijn als uitgangspunt en leggen deze naast de lat van ondernemerschap, klimaatrechtvaardigheid en het verbeteren van de gehele biosfeer door juist superlokaal te handelen.

- **Op de rand van de toekomst**

Hoe de toekomst er uit zou kunnen zien

27 september 2023, Kunstlinie Almere

Eén onderwerp, drie perspectieven. Tijdens de lezing- en netwerkreeds Op de rand van de toekomst komen laagdrempelig de nieuwste inzichten op het snijvlak van kennis, onderzoek en de maatschappij samen. Inwoners, ondernemers, beleidsmakers, wetenschappers en studenten bekijken elke aflevering samen een fascinerend onderwerp van alle kanten. Voor deze programmareeks van avonden vol kennis, gesprek en inspiratie werken – zeer uniek – dé kenniscentra van Almere en Amsterdam samen. Op de rand van de toekomst is een initiatief van de Gemeente Almere in samenwerking met Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Hogeschool Windesheim, Aeres Hogeschool en Avanti.

De talkshow op 27 september Gekozen door het publiek staat in het teken van nieuwe democratie. Onder andere Meta Knol van het Ministerie van de Toekomst is deze avond een van de sprekers. Meer informatie volgt spoedig.

- **Conferentie Nationaal Netwerk Brede Welvaart**

Oog voor de Toekomst

27 – 28 september 2023, Leeuwarden

Binnen het Nationaal Netwerk Brede Welvaart bundelen zes regionale planbureaus en vier Rijksdepartementen de krachten om gezamenlijk werk te maken van Brede Welvaart. Dit doen we met verschillende beleidspraktijken én experts op brede welvaartsthema's. Hoewel de brede welvaartsopgaven per regio verschillen, zijn er ook veel kansen om door het land heen van elkaar te leren en niet ieder apart het (brede welvaarts)wiel uit te vinden. Zo geven we samen handen en voeten aan brede welvaart in de (de)centrale beleidspraktijk.

Op 27 en 28 september 2023 vindt de Conferentie Nationaal Netwerk Brede Welvaart plaats in Leeuwarden (Fryslân). De organisatie is in handen van: Klaas Sietse Spoelstra, (Ministerie van de Toekomst), Jorrit Noortman (Profincie Fryslân) en Wouter Marchand (Planbureau Fryslân)

- **De Week voor Toekomstige Generaties**
23 tot en met 26 september 2023, door heel Nederland

Van 23 tot en met 26 september 2023 organiseren The Turn Club, het Ministerie van de Toekomst en het Lab Toekomstige Generaties: de Week voor Toekomstige Generaties. Hoe maken we wensen, dromen en idealen voor onze wereld tastbaar, zichtbaar en voelbaar? Dat doen wij door op plekken, in buurten, wijken en dorpen samenkomsten te organiseren. Bekijk [hier](#) de agenda met activiteiten. En kijk [hier](#) voor reflecties en conclusies.

- **Nationale Ministerraad Ministerie van de Toekomst**
9 september 2023, De Groene Kathedraal Almere

Zaterdag 9 september verzamelden tijdrebellen vanuit het hele land zich in de Groene Kathedraal in Almere voor de Eerste Nationale Ministerraad van het Ministerie van de Toekomst. Tijdens een plek- en themaberaad leerden Ministers

van de Toekomst elkaar en de onderwerpen van de toekomst beter kennen waarna de intenties werden bezegeld met een gezamenlijk ritueel. Voor verslagen en foto's kijk [hier](#).

- **Plekberaad voor de Toekomst van Oosterwold**
9 september 2023, De Groene Kathedraal Almere

Voorafgaand aan de Nationale Ministerraad op 9 september in de Groene Kathedraal in Almere brengt The Turn Club in samenwerking met het Ministerie van de Toekomst inwoners, betrokkenen en bestuurders samen rondom de vraag: Hoe zou de mooiste denkbare toekomst van Oosterwold eruit kunnen zien?

Oosterwold is een groen gebied tussen Almere en Zeewolde dichtbij de Groene Kathedraal waar bewoners alle ruimte hebben gekregen om naar eigen initiatief en wens hun woning, maar ook de aanleg en het beheer van wegen, paden, groen en water vorm te geven: de ultieme vorm van 'doe-het-zelf'-gebiedsontwikkeling.

Met 30 bewoners en betrokkenen organiseert The Turn Club/ Merlijn Twaalfhoven op 9 september een plekberraad waarmee in vier stappen wordt gewerkt naar een concreet voorstel voor burgers en het gemeentebestuur. Hiermee maken we ruimte voor de lange termijn en de toekomstige generaties van Oosterwold.

- **Trainingen Plekberaad voor de Toekomst**

Donderdag 7, donderdag 14 of zaterdag 16 september 2023
Utrecht en Haarlem

De toekomst ligt in onze handen, en daardoor zijn we in de positie om een betere toekomst te creëren, niet alleen voor onszelf maar ook voor volgende generaties. In de maand september organiseren The Turn Club, het Ministerie van de Toekomst en het Lab Toekomstige Generaties: de Week voor Toekomstige Generaties. Hoe maken we wensen, dromen en idealen voor onze wereld tastbaar, zichtbaar en voelbaar? Dat doen wij door op plekken, in buurten, wijken en dorpen samenkomsten te organiseren. Gewoon bij jou in de buurt.

Jij bent als initiatiefnemer hard nodig! De Training Plekberaad voor de Toekomst is gratis en voor iedereen toegankelijk. De training duurt 2,5 uur en geeft je toegang tot allerlei tools voor het organiseren van Plekberaden voor de Toekomst, handvaten dus om zelf ook aan de slag te gaan in jouw straat, dorp, gemeente en organisatie. Onze landelijke ambitie is om samen het langetermijnperspectief een plek te gunnen in al de 342 gemeenten van Nederland. Doe mee!

- **Summercamp Toekomstdenken voor iedereen**

2-15 juli 2023, Doorn

Toekomstdenken, langetermijndenken... Het lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het vaak niet. Het wordt tijd om bij de keuzes van vandaag te denken aan de behoeften van morgen. In dit Groen Traineeship maak je toekomstdenken toegankelijk voor iedereen. Je werkt samen met de andere trainees op Landgoed Zonheuvel aan een campagne om toekomstdenken onder de aandacht te brengen.

Gedurende het programma van 2 - 15 juli 2023 (startdag en 9-daagse ontdekkingsreis naar de toekomst) breid je jouw netwerk uit. Je ontmoet inspirerende professionals die zich inzetten voor toekomstdenken. Je duikt in vraagstukken over inclusie, duurzaamheid en burgerschap en leert organisaties kennen als het Ministerie van Binnenlandse Zaken, het Ministerie van de Toekomst en de TurnClub. We zijn veel buiten op het landgoed om te experimenteren met de toekomstdenken-tools uit de gids. Zo ervaar je zelf wat langetermijndenken precies inhoudt. De training wordt gegeven door Miranda Willems / Lab Toekomstige Generaties.

- **De kracht van de Regio tijdens de Nationale Dorpentop**

15 juni 2023, Warten

Op donderdag 15 juni 2023 praat het Ministerie van de Toekomst / Klaas Sietse Spoelstra mee tijdens de derde editie van de Nationale Dorpentop. De Dorpentop, dit jaar in het Friese Warten, laat de kracht van de regio zien en vraagt tegelijkertijd aandacht voor de leefbaarheid. De potentie van de regio's in Nederland is enorm. Tegelijkertijd staat de leefbaarheid van kleine kernen en dorpen onder druk. Daarom pleit RegioBank al een aantal jaar voor een Minister van Regiozaken. Tijdens de Nationale Dorpentop wordt alvast de Toekomstagenda voor de minister geschetst. Hoe vergroten we het potentieel van regio's voor héél Nederland? Praat mee en sluit aan bij de verschillende gesprekstafels over onderwerpen als: Innovatie en ondernemen in de regio; Leefbaarheid in kleine buurten; De kracht van de mienskip; Kanselijkheid in de regio; Het behoud van collectieve voorzieningen; Betaalbaar wonen voor jongeren in de regio.

Met oa: Marijke Roskam, Habtamu de Hoop, Jacco Vonhof en Sybrand Buma. Aansluitend zijn er gesprekstafels over wat er op de Toekomstagenda van de Minister van Regiozaken moet komen te staan. Dit doen we samen met regiokenners als Immie Jonkman (Elfstedentocht, Arcadia), Micha van de Water (Stichting voor je Buurt), wethouder Tytsy Willemsma (gemeente Tytsjerksteradiel), wethouder Michel Rietman (gemeente Súdwest Fryslân), het Ministerie van de Toekomst, Sport Fryslân, Innovatie Pact Fryslân en Doarpswurk.

- **Kamerik organiseert plekberaad voor inwoners**

13 juni, 2023

Inwoners buigen zich over de toekomst van Kamerik, met het project Mooist Mogelijk Toekomst van Kamerik. Vraagstukken over woon- en leefkwaliteit, toekomstbestendige landbouw en verbetering van natuur en biodiversiteit komen daarbij aan de orde. De stip op de horizon is Kamerik in 2050. Als eerste mochten kinderen uit groep 6 van basisscholen Wijde Blik en Eben-Haëzer hier hun visie op geven. Zij kwamen met allerlei ideeën, zoals ouderen die lesgeven aan kinderen, boeren en bewoners die zich samen inzetten voor natuur- en waterbeheer en wandelpaden met vlotbruggen en kanoroutes van het dorp naar het land.

Na de kinderen zijn nu andere inwoners aan de beurt om hun bijdrage te leveren aan het project. Dat kunnen zij doen op 17 juni, tijdens het zogeheten Plekberaad. Samen met het Dorpsplatform, de gemeente, boeren en het Waterschap moeten straks concrete stappen worden gezet om de ideeën in de praktijk te brengen. Hiermee moet Kamerik duurzaam worden doorgegeven aan de volgende generaties.

- **Burgerschap en toekomstgeletterdheid in de klas**
2 juni 2023, Pakhuis de Zwijger Amsterdam

Met: Anne Graswinckel, Kunsteducator, Educational designer en auteur De Verdwaalatlas); Merlijn Twaalfhoven, Oprichter van The Turn Club en auteur van 'Het is aan ons' en Marcel Elsenaar, Onderwijsadviseur bij Verus. Het bevorderen van 'actief burgerschap en sociale cohesie' is een wettelijk vastgelegde taak van scholen. Ze krijgen daarin veel ruimte om zelf te bepalen hoe ze hun burgerschapsonderwijs willen inrichten. Hoe kunnen we deze plicht van het onderwijs vormgeven in een samenleving die zo sterk verandert en waarin democratische waarden als vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit steeds meer onder druk komen te staan? Welke competenties en vaardigheden heb je als leerling nodig voor de maatschappelijke transitie waar we op dit moment voor staan? Er zijn mooie en aansprekende manieren om het langetermijndenken bij jonge mensen aan te zetten. Merlijn Twaalfhoven gaat in gesprek met experts, denkers en doeners die praktische voorbeelden delen. Van lessen Toekomstkunde tot het beeld van een Living Lab Onzekerheidsvaardigheid in de school.

- **Themaberaad toekomst van de democratie**
23 mei 2023
Allardsoog Bakkeveen

Wat heeft de huidige democratie nodig, hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen zich gehoord voelt? De centrale vraag voor deze middag waar bestuurders en ambtenaren uit de drie Noordelijke Provincies honger hebben naar informatie, handvaten en inspiratie. Tijdens de middag komen verschillende vormen om burgers meer invloed te geven aan bod zoals burgerberaden, G1000en en JongerenToppen.

De aftrap is aan Jacques Wallage, hij geeft vanuit zijn ervaring een visie op de toekomst van de democratie, hij was raadslid, wethouder en burgemeester in de stad Groningen, Tweede Kamerlid, fractievoorzitter voor de PvdA, staatssecretaris Onderwijs en Sociale Zaken.

Jacques Wallage ziet een duidelijke kloof tussen overheid en burgers en die komt met name door het grote verschil in cultuur, hij noemt het de verticale (overheid) en de horizontale (burgers) lijn. Er zijn een aantal handvaten die lijken te ontbreken: het overstijgende belang voorop, het voeren van een dialoog waarin luisteren centraal staat en we hebben meer bescheiden politici nodig en nieuwsgierige ambtenaren zodat er ruimte komt voor betrokken burgers.

2022

- **Plekberaad 5 Leiden**
Masterclass Toekomstberaad
22 december 2022

Stadsgehoorzaal Leiden Een masterclass over Toekomstige Generaties met onder andere Derk Loorbach, Atelier Rijksbouwmeesters, de Ombudsman Toekomstige Generaties en het Ministerie van de Toekomst. Stoppen op je hoogtepunt en wie afscheid neemt trakteert. Dat is het uitgangspunt van het Toekomstberaad op 22 december 2022, tijdens het Finale Festival van Leiden European City of Science. Meer dan een jaar lang hebben we non-stop gewerkt aan het agenderen van de toekomst, het lange termijn denken én het lange termijn doen. Onderweg hebben we buitengewoon veel mogen leren van nieuwe en bestaande partners. Graag brengen we deze partners éénmalig bijeen om onderling de tools, technieken en do's & don'ts uit te wisselen.

De hoofdvraag van deze masterclass-meets-werksessie: **Hoe zet ik de toekomst in beweging in mijn omgeving?** Derk Loorbach, Het Atelier Rijksbouwmeesters, de Ombudsman Toekomstige Generaties en het Ministerie van de Toekomst nemen je in vogelvlucht mee in het werken met de lange termijn. Ook zal de Binnenstadsmanager van Gemeente Leiden vanaf de zeepkist ons allemaal om advies vragen over het formuleren van een nieuw toekomstbeeld voor de binnenstad. Daarnaast zullen we zelf een duit in het zakje doen met onze ervaringen en hopen we dat jij zelf ook nog de zeepkist beklimt. Last but not least, zal Nynke Laverman liveoptreden, met haar nieuwe album Plant. Al met al een sneltreinvaart vol inhoud, inspiratie en informatie.

- **Plekberaad 4 Leiden**

Toekomst van water in Leiden
28 november 2022
Oever van de Rijn

Wat is water voor jou? Zitten we straks van regen in de drup? Denk mee over de toekomst van water in de Leidse regio tijdens het Plekberaad van Leiden European City of Science 2022.

Tijdens de Plekberaden komt een diverse groep samen om te werken aan een mooier, duurzamer en inclusiever Leiden. De toekomst maken we samen en daarom is het belangrijk dat iedereen gehoord wordt. Graag nodigen wij jou op maandag 28 november uit voor de vierde editie van het Plekberaad om mee te denken over de toekomst van water. De agenda wordt bepaald door de deelnemers samen. Welke dromen, vragen en zorgen heb jij over water? Wat doen we bijvoorbeeld als de Rijn uit haar oevers treedt? Worden de ommelanden overloopgebieden? Zijn de wegen van de toekomst de vaarwegen en -geulen van nu? Wat is water voor jou? De toekomst maken we samen en daarom is het belangrijk dat iedereen gehoord wordt. Graag nodigen we jou uit voor de vierde editie van de Leidse Plekberaden. Om de groep zo gevarieerd mogelijk te houden vragen we de mensen die mee willen doen

om een vraag te beantwoorden op het aanmeldformulier. Deel met ons wat water voor jou betekent en wie weet nodigen we je uit voor deze bijzondere bijeenkomst.

- **Toekomstdiner Lakenvelder Boerderij Boterhuispolder Warmond**
Oktober 2022

Begin oktober 2022 vond in Leiden het eerste Toekomstdiner plaats bij Lakenvelder Boerderij Boterhuispolder in Warmond. Op uitnodiging van het Ministerie van de Toekomst kwamen vertegenwoordigers van onder meer de Turn Club, het Lab Toekomstige Generaties en Bureau Burgerberaad samen om te kijken hoe zij hun krachten nog beter kunnen bundelen.

- **Week van de Toekomstige Generaties**
24 – 27 september 2022

De nationale Week voor Toekomstige Generaties vond van 24 t/m 27 september 2022 plaats tijdens de SDG Action Days. Tijdens en na de Week voor Toekomstige Generaties worden ruim twintig Plekberaden voor de Toekomst georganiseerd door heel Nederland. Iedereen kan Toekomstambassadeur worden door mee te doen of zelf een Plekberaad voor de Toekomst te organiseren. Op verschillende plekken werden trainingen georganiseerd om mensen hiermee op weg te helpen. Deze maatschappelijke beweging werd mogelijk gemaakt in samenwerking met het Ministerie van de Toekomst, The Turn Club en het Lab Toekomstige Generaties.

- **7 generatie toekomstdenken & Vuurkorfgesprekken**
22 september 2022, het Groene Hart

Op 22 september tijdens het Groene Hart Event, als try out - een mini uitvoering van het Plekberaad. Geïnspireerd door het Ministerie van de Toekomst en het Lab Toekomstige Generaties had deze bijeenkomst de titel “vuurkorf gesprekken”.

Willekeurige deelnemers spraken met elkaar over hoe ze het Groene Hart willen doorgeven aan de volgende generaties: welke waarden zijn belangrijk, hoe versterken we die, wanneer zegt de 7e generatie na ons: dat hebben ze goed gedaan. Moderator Theo Dijt van de Groene Hart Oase was blij met het resultaat en hoe bewogen de mensen aan het gesprek deelnamen. Vooral versterking van de natuurwaarde kwam er dominant in naar voren. Er komen nog veel meer van zulke vuurkorf gesprekken om uiteindelijk te finishen met een G1000 in het Groene Hart over deze generatie vragen. www.groenehartoase.nl.

- **Plekberaad 3 in Leiden**
Toekomst van wonen in Leiden
15 september 2022
Oude V&D Leiden

Op 15 september 2022 vond het derde Plekberaad van Leiden European City of Science 2022 plaats. Zo'n vijftig Leidenaren verdiepten zich in de toekomst van de stad, met als thema 'Samen-Wonen-Leven' in het jaar 2060. Het was een divers gezelschap van jonge Leidenaren, beleidsmakers, pioniers voor een betere wereld en ondernemers. Zij bogen zich over de vraag hoe wonen en samenleven in Leiden in 2060 eruit zou moeten zien. De meest opvallende uitkomst was dat veel deelnemers een toekomst voor zich zagen waarin meerdere generaties door elkaar wonen en waarbij voorzieningen en buitenruimte worden gedeeld.

[Derde Leidse Plekberaad – wonen in de toekomst | Leiden2022](#)

“Dit soort plekberaden kunnen helpen om uit het pessimisme te stappen, we hebben veel meer van dit soort dialogen nodig”.

Anika van Wijngaard, deelnemer en tevens freelance journalist

[DERDE LEIDSE PLEKBERAAD – WONEN IN DE TOEKOMST - SHORT VERSION - YouTube](#)

- **Themaberaad over rechten voor de natuur**
18 juli 2022, Leeuwarden

Op 18 juli 2002 vond in Café Thús in Leeuwarden een themaberaad plaats over de rechten van de natuur. Onder begeleiding van Bruno Doedens, van project Bosk en

Klaas Sietse Spoelstra van het Ministerie van de Toekomst werd gesproken over rechten voor de natuur. Als gast waren schrijver Arita Baaijens (Taal van de Toekomst) en jurist Jessica den Outer (Ambassade van de Noordzee) uitgenodigd.

Aanleiding was het project Bosk, het wandelende bos dat het hoogtepunt was van Arcadia 2022, de opvolger van het Europees Culturele Hoofdstad programma van 2018. Op 23 juli vond er in Rechtbank Noord Nederland in Leeuwarden een rechtszaak plaats over het lot van een boom, als casus voor de lange termijn opgave rond onze natuur. Naar aanleiding daarvan verscheen een manifest.

<https://www.ministerievandetoekomst.nl/themaberaad-over-rechten-van-de-natuur/>

- **Plekberaad 2 in Leiden**
Toekomst van Leiden
30 Juni 2022
De Burcht van Leiden

Donderdag 30 juni 2022 verzamelden Leidenaren zich bij de Burcht voor een Plekberaad in het kader van Leiden European City of Science 2022. Het Plekberaad bracht 30 jonge mensen, lokale politici, beleidsmakers en pioniers samen voor een dialoog over de toekomst van Leiden. Tijdens het Plekberaad vroegen zij zich af hoe de stad er over 6 generaties, in 2112 uit zou zien. Er werd gesproken over de mensen die dan leven, hoe dat samenleven er dan uit ziet in de stad.

Roosmarijn van de Velde, organisator Plekberaad: "Of je nu nieuwe Nederlander bent, Wethouder, een transgender persoon, ondernemer, scholier of juist 'drop-out', samen geven we deze stad door aan de volgende generatie. We leren met elkaar hoe je zo'n gesprek moet vormgeven, samen met het landelijke netwerk van het Ministerie van de Toekomst".

[Plekberaad: Leidenaren over de toekomst! | Leiden2022](#)

- **Plekberaad tijdens de Waddenmars**
24 – 26 juni 2022

Van 24 t/m 26 juni 2022 gingen 25 jongeren vanuit het hele land op pad in het Waddengebied. Tijdens deze zogenaamde Waddenmars ontmoetten zij honderden bewoners, ondernemers, gidsen en natuurbeheerders. Er is gesproken met jong en oud en met mensen die vanuit verschillende perspectieven betrokken zijn bij het Waddengebied. Met als doel: kijken naar de toekomst van het Wad; voor welke dilemma's staan we en hoe zien zij 'de jongeren' het Wad in 2050? Op drie verschillende routes ontmoeten de jongeren elkaar, op zaterdagavond kwamen de routes samen in Moddergat waar ze op de derde dag een manifest hebben geschreven. Dit manifest genaamd 'Wadden Balans' is overhandigd aan de directeur generaal Donné Slangen van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

[Waddenmars van het Ministerie van de Toekomst»Arcadia](#)

- **Toekomstberaad met de Gemeenteraad van Leeuwarden**
22 juni 2022

Geïnspireerd door het project Bosk is de gemeenteraad van Leeuwarden gaan toekomstdenken. Op 22 juni vond een informatiebijeenkomst plaats met bijdragen van kunstenaar Merlijn Twaalfhoven, artistiek leider van Bosk Bruno Doedens en veranderstrategie Klaas Sietse Spoelstra. Na een themadebat zijn twee moties aangenomen. De Raad heeft besloten om minimaal een keer per jaar een vergadering te wijden aan toekomstdenken, en om een boom te planten als herinnering aan het generatiedenken. Ook gaan ze aan de slag met jongerenparticipatie.
<https://www.ministerievandetoekomst.nl/gemeenteraad-leeuwarden-gaat-toekomstdenken/>

- **Interventie De Toekomstbouwers**
April 2022

"Hoe ziet Leiden eruit als ik later groot ben?" Dat vroegen de brugklassers van Da Vinci College Kagerstraat in Leiden zich af tijdens het project De Toekomstbouwers. Hun Stad van de Toekomst was in de lente van 2022 te bewonderen in het Stadsbauhaus van Leiden European City of Science 2022. In samenwerking met verschillende organisaties uit heel Nederland maakten de leerlingen van alle 11 brugklassen een

mooi, inclusief en duurzaam Leiden met een maquette, natuurlijk in Minecraft. Het project was onderdeel van New European Bauhaus Leiden, waarin met wetenschap en kunst wordt gewerkt aan een duurzame, mooie en inclusieve toekomst. [De Toekomstbouwers | Leiden2022](#)

- **Plekberaad in Allardsoog**
4 Maart 2022

Hoe ziet de brede welvaart-toekomst voor Noord Nederland eruit? Met een groep Noorderlingen is daar op 4 maart 2022 een Plekberaad over gehouden. Het programma was gericht op de implementatie van brede welvaart in de Blue Delta, oftewel de drie Noordelijke provincies. Met een horizon van vijftien jaar werd gewerkt aan vier challenges die waren ingebracht door overheid, het bedrijfsleven, het kennisveld en het Ministerie van de Toekomst. Deze waren gericht op klimaat, water en democratie. Zo kregen de lange termijn ambities van de Blue Delta vorm. Het leidde tot een plan voor de Provincie Fryslan, die in de zomer van 2022 ook middelen heeft toegekend om het Brede Welvaart Lab te starten.

[Blue Delta plekberaad Allardsoog - Ministerie van de toekomst](#)
[Plekberaad Allardsoog - YouTube](#)

- **Interventie Toekomstverkiezing**
Maart 2022

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is er op initiatief van de Turn Club gewerkt aan de Toekomstverkiezing, die op 8 februari werd gelanceerd in Pakhuis De Zwijger in Amsterdam. Er werden 12 toekomstbeelden voorgelegd aan iedereen in Nederland, jong en oud, stedelingen en plattelanders. Iedereen mocht stemmen. De uitslag van de Toekomstverkiezing is voorgelegd aan de gemeenteraden. Overal in het land werden bijeenkomsten gehouden en er waren zoom gesprekken met kandidaat raadsleden. Ook werden die opgeroepen om de belofte te doen om bij het nemen van besluiten rekening te houden met toekomstige generaties. Deze belofte werd door meer dan 500 kandidaat raadsleden ondertekend.

[Belofte raadsleden - Ministerie van de toekomst](https://toekomstverkiezing.nl/)
<https://toekomstverkiezing.nl/>

- **Februari 2022: Interventie in Den Haag**
14 februari 2022

Kinderschoenen op de bureaus van Tweede Kamerleden en Ministers. Op 14 februari 2022 ontvingen alle Tweede Kamerleden, Ministers en Staatssecretarissen een liefdesbrief met een cadeau: een schoenendoos met gebruikte kinderschoenen, die symbool staan voor komende generaties. De actie was een initiatief van 'Het

Ministerie van de Toekomst' dat politiek Den Haag oproept om bij alle beslissingen rekening te houden met toekomstige generaties. Dennis Wiersma, Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs, nam zijn schoentjes persoonlijk in ontvangst!

[Valentijn: schoentjes voor Kamerleden, Ministers en Staatssecretarissen - Ministerie van de toekomst](#)

2021

- **November 2021: Inspiratie in Mildam**
Bezoek Roman Krznaric in Ekokathedraal Mildam

Op uitnodiging van het Ministerie van de Toekomst bracht de Australisch-Britse filosoof Roman Krznaric een bezoek aan de ekokathedralen in Mildam en Heerenveen. Krznaric is de schrijver van de bestseller "De goede voorouder", een boek dat gaat over het denken in lange termijnen over meerdere generaties. Hij roept op tot tijd-rebellie: handel niet alleen met de korte termijn in gedachte, maar denk na over wat jouw handelen voor invloed heeft op de generaties ná jou. Precies wat Le Roy beoogde met zijn ekokathedrale denken en een van de doelstellingen van de stichting TIJD.

In zijn boek beschrijft Roman Krznaric het grote belang van langetermijndenken. Om goede voorouders te kunnen zijn, dienen we rekening te houden met de levens van

onze volgende generaties en niet ons eigen belang voorop stellen. Een van de manieren is kathedraaldenken. De bouw van kathedraalen duurde in de middeleeuwen soms meerdere eeuwen. De bouwers hadden, vooral in het begin, geen idee van het eindresultaat.

Le Roy gaat nog een stap verder. In plaats van kathedraaldenken muntte hij het woord ecokathedraal, waarbij ecokathedraal denken én werken centraal staat. Om aan te geven dat dit proces samen met de natuur is, staat er "eco" voor het woord kathedraal. Het gaat Le Roy om de natuurlijke processen, waarbij de mens wel deelneemt maar niet overheerst. Het ging hem om om de eindeloze tijd die de absolute voorwaarde is voor alle creatieve processen.

[Le Roy tuin, de ecokathedraal van Heerenveen-Midden - Roman Krznaric bezoekt Le Roy tuin met tijdrebell](#)

Programmamaker Bart Kingma (midden) in gesprek met Roman Krznaric (Ecokatherdraal november 2021)

FryslânDOK gaat in de driedelige serie 'No en Dan' de toekomst te lijf. Onzekerheid over later kan verlamdend werken op de maatschappij van nu. Tijdens

cultuurmanifestatie Arcadia werd afgelopen zomer in Friesland 100 dagen lang de vraag gesteld, wat voor wereld willen we nalaten aan onze kleinkinderen?

Dat is ook het uitgangspunt van de Australische filosoof Roman Krznaric in zijn boek *'The good ancestor'*. Hij brengt de twijfels over de toekomst terug tot één kernachtige oproep: zorg dat je in elk besluit en in elke handeling een goede voorouder bent. Krznaric was een inspiratiebron voor Arcadia. Maar ook het Ministerie van de Toekomst, een landelijke beweging opgericht door Klaas Sietse Spoelstra, wil alle mensen mobiliseren mee te denken en te praten over de grote vraagstukken van de komende decennia.

'No en Dan' gaat op zoek naar de verhalen voor de toekomst. De serie begint al met een vlammend gedicht van de Friese schrijfster en activiste Aggie van der Meer (95), die zich opwindt over de lamelndige mens die liever uren in de rij staat op Schiphol dan zich in te zetten voor zijn eigen omgeving. Ze vraagt zich af hoe mensen zich kunnen laten leiden door 'het grote misverstand' dat ze niet één geheel met de aarde hoeven te zijn.

Hier vind je de 3 uitzendingen (NPO2)

Deel 1: https://www.npostart.nl/fryslan-dok/17-09-2022/POW_05160243

Deel 2: https://www.npostart.nl/fryslan-dok/24-09-2022/POW_05160244

Deel 3: https://www.npostart.nl/fryslan-dok/01-10-2022/POW_05160245

- **September 2021: Interventie op Terschelling**
Schoentjes bij het jaarlijks Springtij Festival op Terschelling

Tijdens Springtij op Terschelling werden de eerste zaadjes voor het latere Ministerie van de Toekomst gepland als idee. Eva Rovers stond samen met Klaas Sietse Spoelstra op het podium bij een van de sessies. Eva met haar pleidooi voor een burgerberaad gericht op klimaat en Klaas Sietse voor een Ministerie van de Toekomst een soort burgerberaad maar dan gericht op het voorkomen van problemen i.p.v. het helpen brandjes te blussen. Merlijn Twaalfhoven was er ook. Hij inspireerde ons met een bijdrage.

Uit het programmaboekje: “Democratie, dialoog en burgerberaad”

Boze boeren, angstige burgers, maatschappelijk ongenoegen, kloof tussen burgers en politiek, polarisatie en radicalisering, verruwing van het maatschappelijke debat, hardnekkige vraagstukken, politieke impasses. Redenen genoeg om ontevreden te zijn over het democratisch stelsel en om te werken aan verbetering. Niet alleen omdat een goed functionerende democratie een belang op zich is, maar ook omdat duurzaamheidstransities om snelle besluitvorming én voldoende draagvlak vragen. In deze sessie verkennen we mogelijkheden, zoals een maatschappelijke dialoog, een burgerberaad (zie het Franse voorbeeld), een ‘ministerie van de toekomst’, de Transitie-motor en Commissie Eerlijke Transitie (o.a. FNV, CNV, Milieudefensie en Greenpeace).

- **Plekberaad 1 in Leiden**
New European Bauhaus Leiden
29 juni 2021
De Burch Leiden

Op 29 juni 2021 kwam een groep van dertig vertegenwoordigers van wetenschap, kunst en samenleving samen in de Burch van Leiden voor het allereerste Plekberaad. Onder leiding van Roosmarijn van de Velde bogen zij zich over de vraag wat het New European Bauhaus-initiatief (onderdeel van de Green Deal) voor Leiden kan betekenen: “Centraal stond de vraag hoe de toekomst eruit moet zien. De combinatie van wetenschap, samenleving en cultuur brengt veel verschillende ideeën en visies bij elkaar. Juist deze rijke verzameling van invalshoeken biedt een rijk platform voor het New European Bauhaus dat we vanuit Leiden gaan vormgeven. Deze aanpak is hyperlokaal, concreet en beschikbaar voor iedereen. Ons uitgangspunt is: overal en ergens. Wij dagen iedereen uit om naar de toekomst te kijken vanuit hun lokale gezichtspunt, hun 'ergens'. Zo willen we lokale oplossingen bedenken en co-creëren die deelbaar en vertaalbaar zijn naar 'overal', in een steeds grotere straal.” [Leiden2022's eerste New European Bauhaus activiteit | Leiden2022. The Leiden New European Bauhaus Sessions - June 2021 - YouTube](#)

- **Voorjaar 2021: Interventie De Tegentijd**

De Tegentijd is een artistiek project waarin je het verhaal van de diepe tijd ervaart. Je maakt een wandeling door je eigen leefomgeving en luistert naar een muzikaal-poëtisch verhaal dat begint bij de oerknal en eindigt in het jaar 2121: zo maak je een reis door 13,8 miljard jaar! Onderweg ontdek je hoezeer wij erfgenamen zijn van een immens lange geschiedenis, en hoe ons handelen van invloed is op wat er voor ons ligt. In je verbeelding ontmoet je een kind uit het jaar 2121. Haar doe je een belofte. De Tegentijd is in 2021 ontwikkeld door Merlijn Twaalfhoven en Jasper Visser en is sindsdien vele malen uitgevoerd op allerlei locaties in Nederland. [Project: De Tegentijd \(turnclub.net\)](http://turnclub.net)

